

Hívják haza a pitypangok

Kinyitottam a szobámból nyíló ablak barna keretét. Ahogy a tenyerem felszínét érintette a szegély és az ablaktölc találkozásából létrejövő rész éreztem ahogyan megéget. Megégetne pontosabban, ha hagynám, ha engedném. De nem tudok ilyet, elhúzó és az állam alá teszem inkább mindkét kezem. Milyen fontos ablak, gondoltam. Innen látom a kiskertet, az utcát, a fűzfát, és nagymamám piros tulipános kertjét. Nagyszombatra már egészen pirosak és teltek szoktak lenni, húsvét hétfőre meg el is száradnak általában. Amikor vissza kell mennünk, mindig szakítunk belőle néhányat. Azt nem tudom, hogy tudja-e nagymamám, és ha tudná haragudna-e érte. Mindig úgy gondoltam, hogy ebből az ablakból a madarak sosem változnak, mindig ugyanazok járnak vissza. Vagy a gyerekeik, a templom utcai madárgyerekek, és ők azért tudják ugyanazt fütyülni mert nekik elárulták, hogyan kell így. Szeretném leírni a fűnyíró hangját is, a szomszédok kertjét, amiket csak a fűnyíró hangjából rakhatok össze magamban. Elképzelem, ahogy a hangból irányokat rajzolok. Balra, percek telnek el, majd jobbra, percek telnek el, utána kicsit feljebb hallani, majd újra lentebb és egyre halkabban. Ekkora a kertjük hát. Nekünk nagy kertünk van, tele fákkal, hintákkal és egy piros csúszdával. Ezeket E. bácsi készítette. Akkoriban, kicsiként nagyon szerelmesek voltunk belé. Egyszer készített nekünk egy babakádat, fából és nekünk adta, örökbe. Egyszer pedig mikor az udvart sepregettem azt mondta, hogy nem jól tartom a seprűt és megmutatta hogyan kell jól tartani. Attól kezdve milyen fontossá vált, hogy jól tartsam a seprűt és jól sepregessem az udvart. Azt hiszem, hogy a kiskert is fontos, mert ismerem. Minden részét. A különböző évszakokban, ugyanolyan módon mindig elsorolják itthon: az Barack, ez tulipán, sárga tulipán, meg van bazsarózsa is. Hozok egy pohár vizet, legyen okom tovább nézelődni. Minden része fontos, nagyon fontos. Milyen nehéz túl korán ott hagyni valamit, és csak időnként látni. Mint az ablakomat, és ezt az utcát. Milyen nehéz becsukni az ablakot, hogy utána a dolgunkra menjünk. Még hét nap, gondoltam. Annyi még van, majd minden reggel, amíg itthon vagyok kikönyökölök ide. Akkor majd jó lesz. Eleget gyűjtök ebből a fajta nyugalomból, hogy kitartson, mikor távol vagyok. Meg ebből a fajta égből. Itt egészen tiszta, néhány felhőnek azt hiszem megszokott helye is van, odaragadnak, valamiért pont oda, pont erre az égre, pontosan efőlé az utca fölé. És persze a kapu, azt is le kell írnom, hogy ne felejtsem el. Tulipános. A tulipánok pedig biztosan kis ablakok a kapun, hogy láthassa a kiskertben a Barackfa és a bazsarózsa és a tulipán is ezt az utcát, a biciklin elhaladókat, a piros zsigulinak nevezett autókat, a lóca kultúrát, az árnyékok változását. Az árnyékok változása. Erről most nem írhatok, még nem. Ahhoz előbb ismerni kell minden mást. Le kell írnom mindent, amire emlékszem és mindent, amire majd emlékezni kell, hogy beszélhessek a többről. A fontos dolgokról, a kicsikatasztrófákról, az alkukról és a fűzfa susogásról. Az otthontalanság érzését nem ismerhetném. Sok otthonunk van. És még sincs egy sem. Mi hazajárunk, néha, ritkán, aztán visszamegyünk. És vannak, akik mindig otthon vannak, de aztán átjönnek kicsit itthon is lenni, aztán visszamennek. Így égett belénk a határ. Mint jelenség. Jellemvonásai lettek, szürke bádogtetők, alatta fészkelő fecskék. És mint fogalom, belerajzolódott

minden kanyargó hajszájunkba. Hogy mi a határ pontosan nem tudom, napi beszédtema, egy akadozó történelem, egy semmiség és annál is kevesebb, de itt maradt nekünk sorokat alkotni, emlékeztetni, benzingőzt formálni, színekkel játszani. Vissza kell térnem a kertre. Borzasztóan sokra kell emlékezni a kertről és a színekről. Van egy képem nagypapámról, ahogy létrára állva, a barackégbolt alatt szedi a gyümölcsöt a benei kertben. Szeretem azt a képet, benne van ő. Emlékszem, hogy nagy pékkezei voltak és egészen puhák. Mindig masszírozta a kezünket. Nem is igazán tudom miért, talán az ő gyermekkorára erre korlátozta az érintéseket. Néha ma is érzem, ahogy masszírozza a kezem, miközben arról kérdezzet írtam-e valamit aznap, vagy olvastam-e valamit a héten. Neki kék inget képzelek és piros arcot, kezében aranysárga barackokat. Úgy képzelem, hogy ezekből állunk össze. Felépítenek a jelentéktelennek tűnő gyümölcsökbe harapások, vízbe csobbanások, nagy korty vizet. Ezek mosnak át bennünket, határozzák meg hol ér véget a gyerekkor és mik lesznek a fontos dolgok. Nekem mindig is sokat jelentettek a tárgyak. Régi ház, a vasárnapi padok, a függönyök és virágcserepek. Kellenek. Gyűjtöm ezeket magamban, nagyon fontosak. Mindenkitől van egy ruhám. Anyukámtól vannak a legszebb darabok. Az égszínkék tengerre való ruha a kedvencem. Jánosimamától egy hálóingem van, kék pöttyös, másik nagymamámtól barna rakott szoknyám. Dédnagymamámtól egy lila, hátul megkötős vászonruhám. A sokat hordott darabok, a régi fotókon lévő, azok kellenek nekem, hogy mindenkitől összegyűjtsem a fiatalkori hajszínt, ráncok előtti arcvonásokat, öröklődő érzéseket. Mindenki meg akarja ismerni a gyökereit, a hosszú utat, amit bejártak előtte. Mindenki hord olyan ruhákat, amik nem az övé, kapott, összegyűjtött, átalakított anyagokat, varrnivalót. Írtam már a lócákról? Amit magamban én csak lóca kultúrának nevezek. Ez az egyik legélénkebben élő kultúra ebben az utcában. A házak előtt kispadok vannak, amin öregek ülnek és néznek. A szemlélődő csendesség és a várakozás, egymásra, hírekre, a csordára, ami feltölti ezt csodaszépen. Gyakran ültünk mi is kint, nagymamám előtt. A nyármeleg macskakövek és az árok átugrások jutnak eszembe. A Zsiga- patak báméskodása, szomszédok sutyorgása. Arról a lócáról belátni az egész nagyvilágot, gyerekként biztosan. Ha ma kiülök szomorkás leszek, a jelenlét felidéz mindent. Milyen egyszerűen foroghatunk, vagy játszhatunk péromot a régi dolgokkal. De nem mindig akarjuk azt hiszem. A határról nem szeretnék beszélni, nem az a lényeg, de egyszerűen nem tudom kikerülni, ahogy a szomorkásságot sem, ami elindul bennem, mikor hazajövök. Talán mindenki. Játsszik velünk, próbára tesz, mit dolgozunk fel és mit nem, hol maradunk, milyen kertet öntözünk. Zsebre vagy szívre rakjuk a szomorkás hangulatot. Hogyan magyarázhatom meg, hogy miért tör rám mindig ez és hogyan írjam le anélkül, hogy mégiscsak beszélnek a határról. Inkább a hintázásról, arról szeretnék írni. Sokszor gondolok arra, hogy miért nem ülünk hintákban nagykorunkban. Nem a nagy, hosszú és lassú hintákra gondolok, amiben elüldögélünk, miközben a szalonnasütés után maradt illatokat magába szívja a hajunk. Az olyan hintákról, amibe csak egyedül férünk, amibe csak magunkat tudjuk beleprézelni és aztán lökni is kell magunkat, gyorsabban és egyre gyorsabban, míg orrunk el nem éri a nádtetőt. Miért nem ülünk már hintákban? Amikor

megszülettünk apukám fákat ültetett nekünk. Nekem aranyesőt és ezüstoffenyőt. Az aranyeső elpusztult azóta, de emlékszem a helyére és az én fejemben még mindig ott áll, mert ott kell állnia, oda ültette, nekem. A pontos okát nem tudom, hogy miért pont ez a két fa lett az enyém, talán akkoriban ezt árulták a piacon, vagy a nevük miatt. Ez az egyetlen arany és ezüst dolog, amiket szeretek. Van benne valami izgalmas, izgalmasan szép, hogy a fák aranyak vagy ezüstök is lehetnek. Van egy legkedvesebb fám. A fűzfa, a ház előtt. Azon keresztül kúszik be minden szebb álom az ablakunk alá. Ott bujkál a Jóisten a nehezebb napokon, a fűzfa tekerdő nyúlványain ül meg a levegőben szálló nyári szösz. Miért gondolom, hogy egy fa vigyázhat ránk, hogy aludhat velünk és megszólíthat. Butaság lenne azt hinni, hogy így van, de azt hiszem, hogy az sem lenne okosabb, ha nem vennénk tudomást róla. Ha csak faként értelmeznénk. Meg kell keresnem a kapcsolódásokat, a lassan felszívódó gondolatokat, a hiány forrását az emberekben, ezért hát a fákban is. Fontosak lehetnek, nagyon fontosak. Nagyon sajnálom, de folytatnom kell a határt. Valahogyan meg kell magyaráznom, hogy miért is cipelem magammal mindenhová. Van egy büntudat, ami felnő velünk. Egy büntudat, ami az ellen szól, hogy elmenjünk onnan, ahová megszülettünk. Ezt el lehet nyomni, a sok ingázás és ésszerű ok segít ebben. És persze nem ragaszkodhatunk egy földhöz, az túlságosan idejét múlt lenne. Dolgunkra kell mennünk, mindenkinek. Be kell osztanunk a hazajárást. Meg kell egyeznünk a kettő között. A túl hamar felnövés egy jobb iskola, vagy jobb jövő, több lehetőség miatt a határ másik oldalán. Azt hiszem ez az, ami az otthontalanság érzését okozza. A mindenhol levés, a tudat, hogy ahol legszívesebben szeretnénk lenni nem elég. Aztán hibáztathatjuk a történelmet, a nyelveket, lebonthatjuk fejben ezerszer a határokat, kiállhatjuk a sorokat minden hónapban és magunkba szívhatunk akármennyi itthoni levegőt, ott fog állni és nem mozdul valójában sehová sem. Mindenki, aki ilyen fontos határokkal teli vidéken él, nő egy púp a vállára, amit mindenhová elcítál, mert muszáj neki. Ha jobban belegondolok, ez nem is olyan csúnya, vagy visszataszító púp. Sokkal inkább formálható, csak nem szabad lefedni szép sálakkal, nem szabad elfelejteni, mert akkor keletkezik a hiány és az otthontalanság bennünk valójában, mikor elfelejtjük. Sokat használom a fontos szót, utólag bosszant is, hogy nem kerestem szinonimát rá, csak valamiért ezt a szót érzem jónak, ezt kell használnom az ilyen dolgokra. Mert nem elég, ha valami lényeges, vagy központi. Fontos, fontos kell legyen, mint az ízek és az illatok, és a színek. Nemrég vettem egy piros cipőt. Egy balerinát, kis piros masnival az elején. Húszéves koromra megszerettem a pirosat. Sosem gondoltam volna, hogy tetszeni fog ez az élénk. Felhívja a figyelmet, a tekinteteket szinte megköveteli magának. De úgy érzem hordanom kell, egyre több pirosat és sárgát. A piros cipő különben egész kényelmes is, majd biztosan felveszem a tengeren, nyáron. Nagyon szeretem a tengert. Érzem a vonzását és én hiszem, mindig is elhittem, hogy a hazahozott kagylókban visszahallani a morajlást. Amikor a fülünkhöz tartjuk, jó erősen és koncentrálnunk, akkor hallhatjuk mi zajlik épp a tengeren. Mi mással lehetne magyarázni ezt a visszhangot. Nem, semmi másról nem lehet szó, biztos, hogy az a tenger hangja kell legyen. Miért akarunk mindig emlékeket hallgatni, pillanatnyi dolgokat megőrizni. Hogyan működik a továbbadás.

Miért jelent egy kerti függőágy valakinek mindent és valakinek semmit sem, zöldségszövedéket, annál is kevesebbet. Milyen gyorsan tudunk lefutni egy domboldalon, ha akarjuk. Mennyi pitypangot szedünk össze, abból mennyit szárítunk ki. A kérdések, amik foglalkoztatnak, amik bennünk vannak, amiket néha fel sem merünk tenni. Három napig nem is nyitottam ki az ablakot, hiába ígértem meg magamnak, hogy minden nap megteszem, amíg itthon vagyok. Azt hiszem gyorsan eltelik mindenféle idő, mindenféle helyen. Így nem írhatom le, kik mentek el az utcán ebben a három napban. De tudok valamit mégiscsak mondani, azt el kell mesélnem, hogy én ettem tegnap egy fagyaltot, vaníliását. Ez a kedvencem, az itteni vaníliás. Bárcsak bele tudnám ebbe írni, hogy milyen finom is, mikor valami kinti széken már csak az ostya marad szinte. Azután az is elfogy, de az az íz már egész nap elkísér. Vaníliás lesz a kulcs fordulása az ajtóban, a forrón ivott kamillatea, és az esti fürdővíz is. Nálunk otthon mindig van tea lefőzve. Mindig kell legyen valamilyen, főként menta és kamilla. Azt hiszem ez is egy megörökölt dolog. Olyan, ami már volt régen is. Olyan, amit csak átvettek, megszoktak, természetessé tettek. Kell legyen tea az asztalon, egész nap. *Kell.* Én is teát fogok főzni minden nap. Már nem tudom ezt lekoptatni magamról, nem is akarom talán. Milyen csapongó lehetek most, nem tudom, hogy miért nem írom le az elejétől. Csak nem érzek mindent leírhatónak és nem is gondolom, hogy minden a részem lenne, ami csak úgy alakult valahogy. Érdekes, hogy mindig tartunk valami felé, hogy megöregedünk. Szeretem, ahogy változnak a hajszínek, a hangok és az, hogy milyen dolgokat szeretünk vagy szerethetünk. Pedig különben nem szeretem a változást. Önmagában mindig is taszított, ha valami nem maradhatott ugyanaz, a régi. Például, ha egyszer elpusztulna a nagy diófa az udvaron, azt biztosan nem bírnám ki. Mindig is ott állt, azért hűvös a ház a legnagyobb hőségben is, mert szinte betakarja, olyan nagy. Vagy ha valaki átrendezné a festményeket a falon. Keresnem kellene utána, hogy hogyan is voltak, hol vannak. De az egyszerűséget tényleg, igazán nagyon szeretem a megöregedésben. Hogy semmit sem tehetünk ellene. Kibukik minden szokás, minden ránk ragadt dolog. Ahogyan a ruhákat hajtogatjuk, azt is megtanuljuk valahonnan. Senki nem hajtogatja ugyanúgy a ruháit. Zongorán játszani végül nem tanultam meg. Pár éven át jártam tanárhoz, és hallás után egészen jól ment, de rendszeren játszani soha nem tudtam. Viszont megmaradt a játszás utáni vágyakozás. Ami valahol sokkal többet ér nekem, mintha igazából is tudnék játszani. Így mindig ott van a lehetőség, hogy egy nap megtanuljak, kottát ismerni, kottából zongorázni. A hangokat nagyon szeretem hallani, ahogy egymásra találhatnak és megszólalnak. A csúnya hangokat is szeretem, meg lehet keresni, hogy számunkra mi a csúnya és mi a szép hang. Talán ez a lényeg, megtalálni a saját érzelmeinket, a saját fenntartásainkat lebontani, megtanulni keresni a szépeket és a csúnyákat is. Én nem tudom, hogy milyen árnyékokba szeressek bele még, nem tudom merre változnak. Mi az, ami rosszat sejtet és hol találom meg a saját árnyékomat. Egyszer epret ettünk, nem földi epret, hanem a fáról. Az apró fehéres, pirosas kis epreket. Eszembe jutott, hogy lehetnék mezítláb is, hogy akkor jobban esne az az eper, ha nem lenne rajtam zokni, sem papucs. Hogyan lehet megszeretni mezítláb lenni. Mikor döntjük el, hogy felveszünk- e papucsot. Mindenesetre azóta az eperfáról csak mezítláb

megyek epret szedni. Akkorra már mindig nagy a hőség. Még szeretnék írni a dédai nyarokról is. Nagyon szeretem a nyarakat, biztosan bosszantó, hogy így kiemelem ezt az évszakot, de nekem szinte minden édes emlékem ide kötődik. A zöld színekhez, az enyhén izzadáshoz. Ezek az édesek, a legédesebek. Pedig télen születtem, de a télhez nincsenek édes emlékeim. Azt hiszem ahhoz sokkal inkább vannak kipirosodók. Amikor a hidegtől elkezdi kipirosodni az arcunk. Olyan az összes téli emlékem is. *Kipirosodó*. Tehát a dédai nyarak mindig fontosak. A szektorok és a tóátúszások. Ez az egyetlen hely, ahol lehetséges, hogy átússzak egy tavat. A hazafelé úton mindig fagyaltot eszünk, és megy a rádió, nagyon hangosan megy. Lehet érezni? Hogy édesek, nagyon édesek az ottani nyarak? Gyakran érzem azt, hogy feszülten össze kell gyűjtenem mindent, mások helyett is. Hogy érzékenynek kell maradnom, mert így tudom észrevenni a fáradtságot és az alkotásokat is. Azokat az alkotásokat, amik igazán alkotások. A megszokottak, amik körülvesznek, amik mögött keressük magunkat. Valójában azok vagyunk. Én az vagyok és azt gondolom, hogy mindenkiben ezek dolgoznak legbelül, ott igazán belül. Ha minden ember gondolatai csak egy pillanatra összeérnének, lehet, hogy be is bizonyíthatnám ezeket. Az nem lenne annyira fontos, a bizonyítás. Nem szabad arra figyelmem, mert akkor eltűnnének a kedveseim, a legkedvesebb dolgaim. Nehéz a jövőről beszélni, mikor ilyen gyorsan változnak az árnyékok alattunk és a templom utca alatt. Mikor eltűnnek a régiek és újak jönnek, mikor nem találjuk a finomabb utakat. Amikor felszednek alattunk minden követ és egyre nagyobbak a sorok a bádogtetők alatt. Hol vannak a fecskék ma? Árnyékokként járnak át, nem bírják a változást, más tetőbelsőket keresnek. Én a kapaszkodásban hiszek, a visszatalálásban és abban, hogy aki nehéz helyet kapott a felnövésre és a maradásra, annak vannak a legszebb kertjei. Nekem vannak a legszebb emlékeim, ebben hiszek. Ebből állok én és ha az életem történetként mesélhetem el, akkor csak ezekről írhatok és semmi másról sem. Nem szeretném bántani senki árnyékát, nekem nem azok a fontosak. Az újak vagy a régiek, de az alkotásokat nem bánthatják a változások sem. Az az ég, ami a mi fejünk felé került sok nyelven beszél hozzánk, de én ebben is hiszek, a nyelvek találkozásában. Abban, ami nem unalmas, mert mindennek helyet biztosít. Magamat eperfa színűnek képzelem és halvabarnának. Álmodok is képzelek magamnak, amikben mindig szőke marad a hajam, a barna csíkokkal. Eszembe jutott még egy dolog, egy fontos dolog, amit el szeretnék mondani, szeretném, ha a része lehetne még. Azt mondta nekem egyszer S., hogy más illatú a hajam, mikor otthonról visszajövök hozzá. Azt mondta, hogy olyankor más leszek. Azelőtt sohasem gondoltam volna, hogy belénk tud ivódni házak, főztek és hangulatok illata, de azóta már értem és szeretem magamban ezt.

Azt nem tudom, hogy mitől épül fel valakiben az az életvágy, ami aztán megalkot minden apró személyiség jegyet, minden apró beidegződést és simogatást. Mitől simogatunk úgy másokat, ahogyan, honnan kapjuk az érintést és miért akarjuk továbbadni mindenáron. Nem tudom, hogy ezek valójában fontosak-e, vagy csak nekem lettek azok. De én látom magamban, hogy ezek felépítenek. Kinőnek belőlem és nem válnak le. Látom, hogy térdemtől egészen a lábujjamig ez a kedves utca

vagyok. Látom, hogy csuklómától a vállamig a dédai nyarak vagyok, a fagyaltok és a tó, a hangos zenék. Hogy a hajamon ott csüng minden nagyapám. Látom, hogy a fülemben azok a madarak ülnek, amiket úgy szeretek. A számon pedig mindig látni fogom, hogy vágyik a fontos ízek után. De azt is látom, hogy a köldökömtől a mellkasomig az a fűzfa fon körbe, hogy vele együtt én is kúszok, mindig visszakúszok. És még azt is látom, hogy valójában sohasem álltam fel a nagymamám előtti lócáról. Azóta is ott ülök, mert sosem hagytam abba a nézelődést, az emberek megfejtését, a nyár utáni vágyakozást, a színek keresését. Szeretném, ha megmaradna minden ilyennek. Azt hiszem ezt szeretném leginkább, ha a nyugalom mindig itthon maradna és nyitná-zárná a kisajtókat, elfújná a pitypangokat és hazahívna mindenkit.